

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudkyní Mgr. Monikou Chaloupkovou ve věci **žalobkyně: S.V., dříve S., nar. „X“, bytem „X“, zastoupena JUDr. Jarmilou Cindrovou, advokátkou**, se sídlem M. J. Kociana 38, 562 01 Ústí nad Orlicí, **proti žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, **o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 12. 2012, č. j. „X“/315-AT,**

t a k t o :

- I.** Rozhodnutí žalované ze dne 18. 12. 2012, č. j. „X“/315-AT, **s e** pro vady řízení **z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** žalované k dalšímu řízení a novému rozhodnutí.
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení a žalobkyni **s e** toto právo **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Zástupkyni žalobkyně **s e p ř i z n á v á** vůči České republice právo na náhradu nákladů řízení ve výši **11.092,82 Kč**, která **b u d e v y p l a c e n a** z účtu Krajského soudu v Hradci Králové **do 60 dnů** od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Rozhodnutím ze dne 21. 8. 2012, č. j. „X“/428, Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) přiznala žalobkyni s účinností od 31. 5. 2012 invalidní důchod pro invaliditu I. stupně ve výši 3.040 Kč měsíčně podle § 38 písm. a) zákona číslo 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), s přihlédnutím k článku 46 a článku 52 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Ústí nad Orlicí (dále jen „OSSZ“) ze dne 30. 4. 2012 poklesla pracovní schopnost žalobkyně z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 35%.

Žalovaná rozhodnutím ze dne 18. 12. 2012, č. j. „X“/315-AT, změnila rozhodnutí ČSSZ ze dne 21. 8. 2012 ve výši přiznaného důchodu tak, že namísto částky 3.040 Kč měsíčně přiznala žalobkyni částku 3.123 Kč měsíčně, neboť dodatečně zohlednila dobu péče o dítě do jeho čtyř let věku.

Žalobkyně proti citovanému rozhodnutí žalované podala včasnou žalobu, kterou se domáhala jeho přezkumu a následného zrušení a vrácení věci žalované k dalšímu řízení a novému rozhodnutí. Žalobkyně vymezila dva žalobní body:

1. Žalovaná chybně posoudila zdravotní stav žalobkyně, neboť nepřihlédla k jejímu psychickému onemocnění (porucha přizpůsobování-úzkostně depresivní syndrom) a toto nezhodnotila při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti.
2. Žalovaná nezapočítala žalobkyni dobu péče o těžce zdravotně postiženého syna M., zohlednila pouze dobu do 14. 4. 1999 (do 4 let věku dítěte), nikoli dobu další, od 15. 4. 1999 do 27. 8. 2001, během níž žalobkyně osobně o nezletilého M. pečovala (vymezení doby, kterou chce započítat, konkrétními daty provedla žalobkyně podáními ze dne 14. 8. 2014 a ze dne 29. 8. 2014).

Žalovaná se k žalobě vyjádřila podáním ze dne 21. 5. 2013, jímž navrhla žalobu zamítnout. Pro případ prokázání vyššího stupně invalidity žalobkyně pak ponechala rozhodnutí na úvaze soudu. Ve svém vyjádření žalovaná shrnula průběh správního řízení, ocitovala příslušnou právní úpravu a k samotným žalobním bodům uvedla následující argumentaci:

Ad 1. Invalidní důchod je dávkou podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a tedy závislou na odborném posouzení zdravotního stavu příslušným lékařem OSSZ, resp. žalované v námitkovém řízení. Podle platné právní úpravy jsou pro stanovení posudkového závěru (určení stupně invalidity) rozhodující dva faktory – zdravotní postižení, které je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu posuzované osoby a má nejvýznamnější dopad na pokles její pracovní schopnosti, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti. Procentní míry poklesu jsou pak stanoveny podle jednotlivých druhů zdravotního postižení v příloze k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 359/2009 Sb.“), kdy procentní míru určenou podle této přílohy může posudkový lékař snížit či zvýšit maximálně o 10%, a to jen v případech, kdy jsou splněny podmínky ustanovení § 3 nebo § 4 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Tyto v daném případě splněny nebyly.

Ad 2. Doba pojištění představující dobu péče o dítě do 4 let věku byla v námitkovém řízení dodatečně zohledněna a v návaznosti na toto zhodnocení došlo k novému výpočtu invalidního

důchodu a změně prvostupňového rozhodnutí tak, že žalobkyni byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu I. stupně ve výši 3.123 Kč měsíčně.

Dobu péče o dítě po čtvrtém roce věku lze podle § 5 odst. 1 písm. r) zákona o důchodovém pojištění hodnotit, jde-li o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči, přičemž doba péče o takovéto dítě se v souladu s § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), prokazuje rozhodnutím okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu této péče. Skutečnost, že pečující osoba pobírala rodičovský příspěvek či jinou dávku, není tedy rozhodující. Žalobkyně návrh na zahájení řízení ve věci péče o nezletilého M. nepodala, rozhodnutí o době a rozsahu péče nebylo vydáno, péče o dítě v období od 15. 4. 1999 do 27. 8. 2001 nebyla prokázána, a proto byla pro účely posouzení nároku na invalidní důchod zhodnocena pouze doba péče do 4 let věku, tj. do 14. 4. 1999.

O žalobě soud rozhodl při jednání dne 3. 12. 2014, v přítomnosti obou účastníků řízení.

Soud byl povinen v souladu s § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumat napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, přičemž musel vycházet ze stavu, který tu byl v době rozhodování žalované, tj. ze stavu k datu 18. 12. 2012, kdy bylo napadené rozhodnutí vydáno. Žalobkyně v žalobě vymezila dva žalobní body a soud ve vztahu ke každému z nich dospěl k dále uvedeným skutkovým a právním závěrům:

Ad 1.

Ze správního spisu žalované, lékařské dokumentace OSSZ, soud zjistil následující: Žalobkyně požádala dne 7. 3. 2012 o přiznání invalidity. Dne 30. 4. 2012 proběhlo v její nepřítomnosti, na základě doložené dokumentace, posouzení zdravotního stavu žalobkyně posudkovým lékařem OSSZ, MUDr. Ivanem Mervartem. Z posudku o invaliditě a ze záznamu o jednání, obě ze dne 30. 4. 2012, č. j. LPS/2012/1295-UO-CSSZ, vyplývá, že posudkový lékař považoval za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně artrózu kolenních kloubů III.-IV. stupně oboustrannou, kdy se jedná o posudkově středně těžkou funkční poruchu pohybovou, končetinovou kloubní oboustrannou se zařazením dle kapitoly XIII („Postižení svalové a kosterní soustavy“), oddílu A („Artropatie“), položky 1b („Osteoartróza, primární lokalizovaná nebo generalizovaná, sekundární vzniklá následkem traumatu, vrozené nebo vývojové vady, z důvodu mechanického přetížení nebo v důsledku jiného onemocnění, erozivní /postihující ruce, s více vyjádřenou zánětlivou komponentou/; středně těžké postižení, s funkčně významným postižením dvou a více velkých/nosných kloubů nebo s funkčně významným omezením většiny malých kloubů rukou nebo nohou, zachovány pohybové schopnosti, snížení celkové výkonnosti, některé denní aktivity vykonávány s obtížemi nebo s využitím kompenzačních mechanismů nebo prostředků“) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Procentuální míra poklesu pracovní schopnosti u tohoto postižení je vyhláškou stanovena v rozmezí 20-35%, přičemž posudkový lékař stanovil pokles pracovní schopnosti na horní hranici, tj. na 35%, a to s ohledem na stupeň a dynamiku poruchu, pro další navýšení postupem podle § 3 vyhlášky nenašel důvod. Jako další zdravotní postižení žalobkyně uvedl stav po operaci žilních varixů dolních končetin v říjnu 2006 bez komplikací a smíšený úzkostně depresivní syndrom bez dalších údajů s tím, že tato onemocnění nejsou posudkově rozhodná. Posouzení vyústilo v závěr, že žalobkyně je invalidní pro invaliditu I. stupně.

Rozhodnutím ze dne 21. 8. 2012, č. j. 615 430 6455/428, byl žalobkyni přiznán invalidní důchod pro invaliditu I. stupně ve výši 3.040 Kč měsíčně.

Proti rozhodnutí ČSSZ ze dne 21. 8. 2012 podala žalobkyně včasné námitky, kdy mimo jiné namítla nesprávné posouzení svého zdravotního stavu, neboť nebylo přihlíženo k jejímu velkému psychickému zatížení v souvislosti s neřešením situace jejího nezletilého syna M..

Rozhodnutí ČSSZ ze dne 21. 8. 2012 bylo na základě včasných námitek žalobkyně přezkoumáno v námitkovém řízení. Posudkovou lékařkou ČSSZ, MUDr. Jitkou Zemanovou, byl dne 16. 10. 2012 vypracován posudek o invaliditě žalobkyně, v němž byl vysloven souhlas s posudkovým závěrem OSSZ s tím, že zdravotní stav byl posouzen objektivně, z dostatečně doložené zdravotní dokumentace, posudkový závěr vychází ze správného použití posudkových kritérií, ani lékařské nálezy použité v námitkovém řízení jako doplnění informací o zdravotním stavu žalobkyně neobsahují nové skutečnosti významné pro hodnocení. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně je degenerativní kloubní onemocnění, postižení obou kolenních kloubů, kdy je změněna osa kloubní, pohybové schopnosti jsou zachovány a je plánována kloubní výměna. Žalobkyně je dále léčena pro psychické onemocnění, které je hodnoceno jako reakce na těžký stres a porucha přizpůsobení, v červnu 2012 proběhla hospitalizace, došlo ke zlepšení, žalobkyně je tlumena léky. Zařazení dle přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. a procentní pokles pracovní schopnosti žalobkyně byly určeny shodně s posudkovým lékařem OSSZ s tím, že při volbě horní hranice poklesu pracovní schopnosti žalobkyně byly zohledněny jak závažnost postižení kolenních kloubů, tak psychiatrické onemocnění. K dalšímu navýšení nebyly shledány důvody.

Žalobkyně v žalobě namítala, že její zdravotní stav byl posouzen chybně, nebylo přihlédnuto k jejímu psychickému onemocnění. Posouzení zdravotního stavu žalobkyně a z něj plynoucí procentní míry poklesu její pracovní schopnosti je otázkou odbornou, k jejímuž zodpovězení je příslušná na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „PK MPSV ČR“). Soud proto zadal vypracování posudku zdravotního stavu žalobkyně postupně třem pracovištím PK MPSV ČR a při jednání dne 3. 12. 2014 pak získanými posudky provedl důkaz.

Z posudku PK MPSV ČR, pracoviště Hradec Králové, ze dne 10. 7. 2013 vyplývá, že komise považovala za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně degenerativní změny obou kolenních kloubů III. stupně s lehkým omezením hybnosti se zařazením dle kapitoly XIII oddílu A položky 1b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. s tím, že nebylo shledáno podstatné funkční omezení hybnosti, proto nelze přistoupit k zařazení podle položky 1c či 1d. Pokles pracovní schopnosti žalobkyně komise určila na horní hranici vyhláškového rozpětí, tj. na 35%, a to z důvodu stupně základního onemocnění a s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, výkonu nejvýše středně těžké práce a možnostem rekvalifikace. Za další onemocnění označila komise depresivní syndrom při poruše přizpůsobení, kdy psychiatrické nálezy nedokládají těžké postižení osobnosti, bohatá soudní agenda ilustruje dlouhodobou psychickou zátěž žalobkyně, nikoliv ovšem její skutečný zdravotní stav, svým charakterem a léčbou se jedná spíše o poruchu přizpůsobení. Komise se ztotožnila se závěry posudkového lékaře žalované.

Komise vycházela ze spisové dokumentace OSSZ, včetně nálezů doložených v námitkovém řízení, a ze soudního spisu. Zdravotní dokumentaci od praktického lékaře vyžádala, ovšem tato jí nebyla do data jednání poskytnuta s odůvodněním, že byla odeslána z důvodu stížnosti

žalobkyně na Krajskou lékařskou komoru. V komisi byla přítomna MUDr. Tereza Szymanská, lékařka z oboru psychiatrie.

Z posudku PK MPSV ČR, pracoviště Praha, ze dne 21. 11. 2013 se podává, že Komise za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně považovala degenerativní změny obou kolen III. stupně s lehkým omezením hybnosti s tím, že se jedná o maximálně středně těžké postižení. Pokud se týká psychického onemocnění, komise se k němu vyjádřila velmi podrobně, kdy konstatovala, že se jedná o depresivní syndrom při poruše přizpůsobení, na terapii stabilizovaný, ovšem s trvalým rizikem dekompenzace ve stresových situacích. Psychická nepohoda žalobkyně byla způsobena odebráním syna do pěstounské péče. Žalobkyně byla dlouhodobě léčena pouze praktickým lékařem, a to léky na uklidnění. V květnu 2012 opustil domácnost druhý syn, žalobkyně reagovala dekompenzací s nutností krátkodobé hospitalizace na psychiatrii, kde jí byla diagnostikována porucha přizpůsobení u akcentované osobnosti. Po nasazení příslušné terapie se stav žalobkyně rychle zlepšil a při dodržování léčby je stabilizovaný. Žalobkyně je v ambulantní psychiatrické péči. Rozhodující zdravotní postižení komise zařadila dle kapitoly XIII oddílu A položky 1b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. a procentní míru poklesu pracovní schopnosti určila shodně s předcházejícími posudky na 35%, a to z důvodu celkového zdravotního stavu žalobkyně a dosaženého vzdělání. Komise při posouzení zdravotního stavu žalobkyně vycházela z dokumentace OSSZ, soudního spisu a z telefonické konzultace s praktickým lékařem žalobkyně, kdy po zjištění, že žalobkyně byla u MUDr. Kmenty naposledy v červnu 2012, tedy dokumentace neobsahuje nové odborné nálezy, nebyla dokumentace praktického lékaře vyžadována. V komisi byla přítomna lékařka z oboru psychiatrie, MUDr. Dana Dufková.

Z posudku PK MPSV ČR, pracoviště Brno, ze dne 29. 5. 2014 vyplývá, že komise za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně považovala degenerativní postižení obou kolenních kloubů funkčně dlouhodobě bez významnějšího postižení, kdy zhoršení vyplývá až z nálezu datovaného dne 27. 4. 2012. Toto postižení lze co do funkčnosti hodnotit maximálně jako středně těžké. Komise se vyjádřila též k psychickým potížím žalobkyně, kdy dospěla k závěru, že odebrání nezletilého syna M. do pěstounské péče bylo zdrojem dlouhodobého stresu a následné psychické nepohody žalobkyně, které byly léčeny toliko praktickým lékařem, a to za pomoci léků na zklidnění. V květnu 2012 došlo ke zhoršení psychického stavu v důsledku odchodu druhého syna za prací. Žalobkyně byla hospitalizována, byla jí nasazena potřebná medikace a zdravotní stav žalobkyně byl diagnostikován jako porucha přizpůsobení u akcentované osobnosti. Žalobkyně zůstala v ambulantní psychiatrické péči, její duševní stav se stabilizoval na úrovni chronických subjektivních potíží vyplývajících ze snahy získat zpět syna do péče a na úrovni objektivního nálezu s lehkými výkyvy nálad, bohatým verbálním vyjadřováním, bez psychotických projevů, se spánkem kompenzovaným medikací. Rozhodující zdravotní postižení komise zařadila dle kapitoly XIII oddílu A položky 1b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. a procentní míru poklesu pracovní schopnosti určila shodně s předcházejícími posudky na 35%, a to s ohledem na další zdravotní postižení žalobkyně a předchozí výdělečné činnosti. V komisi byla přítomen lékař z oboru psychiatrie, MUDr. Ivan Peška. Komise při posouzení zdravotního stavu žalobkyně vycházela z dokumentace OSSZ, soudního spisu a dále ze zapůjčené zdravotní dokumentace praktického lékaře a zdravotní dokumentace psychiatrické ambulance.

Žalobkyně ani žalovaná neměly k posudkům výhrady a nenavrhly doplnění dokazování. Soud sám považoval dokazování k otázce správnosti posouzení zdravotního stavu žalobkyně a určení procentního poklesu její pracovní schopnosti žalovanou za dostačující a neshledal potřebu provedení dalších důkazů. Citovanými posudky PK MPSV ČR má soud za prokázáno, že rozhodujícím postižením žalobkyně působícím její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav jsou degenerativní změny na obou kolenních kloubech s maximálně středně těžkým funkčním postižením se zařazením dle kapitoly XIII oddílu A položky 1b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. a tomu odpovídajícím poklesem pracovní schopnosti 35%. Dále má soud za prokázáno, že u žalobkyně nejsou dány okolnosti, které by odůvodnily zvýšení míry poklesu pracovní schopnosti postupem podle § 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb. PK MPSV ČR, pracoviště Hradec Králové, pracoviště Praha a pracoviště Brno, se v posudcích zcela shodly jak v určení rozhodujícího zdravotního postižení, tak v hodnocení jeho závažnosti, stanovení tomu odpovídající procentní míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně a v hodnocení jejích psychických obtíží a všechny tři dospěly ke shodnému závěru o tom, že žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované invalidní v I. stupni. Všechna pracoviště PK MPSV ČR vycházela z dostatečného množství relevantních odborných lékařských nálezů, přičemž pracoviště v Brně mělo k dispozici i kompletní zdravotní dokumentace zapůjčené od praktického lékaře a z psychiatrické ambulance. S ohledem na žalobkyní namítanou závažnost jejích psychických obtíží zasedal ve všech třech komisích lékař z oboru psychiatrie, tedy osoba nanejvýš kompetentní k objektivnímu zhodnocení psychiatrického onemocnění žalobkyně, které ve všech případech vyznělo shodně, tedy že žalobkyně skutečně trpí psychickými problémy v důsledku odebrání syna M. z její péče a jeho umístění do péče pěstounů, jedná se o poruchu přizpůsobení, která je od května 2012 správně medikována, při této medikaci je žalobkyně stabilizována a v objektivní rovině nelze tedy psychické onemocnění hodnotit jako rozhodující zdravotní postižení žalobkyně. Všechny tři posudky se zabývají zdravotním stavem žalobkyně velmi podrobně, jsou zpracovány srozumitelně a přesvědčivě, reagují na námitky žalobkyně, a to na základě nálezů odborných lékařů majících žalobkyni v péči, kdy pečlivě rozlišují nálezy relevantní a zprávy, které postrádají potřebnou odbornou úroveň a tedy nemají ve vztahu k hodnocení zdravotního stavu žalobkyně žádnou váhu. Posudkové závěry všech tří posudků jsou logickým vyústěním jejich předcházejícího obsahu, soud nemá o těchto posudcích pochybnosti a na jejich základě dospěl k závěru shodnému se závěrem žalované v napadeném rozhodnutí, tedy že k datu vydání tohoto rozhodnutí se u žalobkyně jednalo o invaliditu I. stupně, neboť její pracovní schopnost poklesla o 35%, kdy rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jsou degenerativní změny na obou kolenních kloubech maximálně středního stupně závažnosti funkčního postižení a psychické onemocnění je stabilizované a nedosahuje intenzity rozhodujícího zdravotního postižení, je zohledněno v poklesu pracovní schopnosti stanoveném na horní hranici vyhláškou daného rozpětí u rozhodujícího zdravotního postižení.

Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.

Podle § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění platí, že jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35%, avšak o 49%, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,

c) nejméně o 70%, jedná se o invaliditu třetího stupně.

V řízení bylo prokázáno, že k datu vydání napadeného rozhodnutí odpovídal zdravotní stav žalobkyně invaliditě I. stupně, nikoliv stupně vyššího a tedy žalovaná posoudila zdravotní stav žalobkyně i jemu odpovídající míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně správně.

Ad 2.

Pokud se týká druhého žalobního bodu, tedy námitky žalobkyně, že jako doba pojištění jí měla být zohledněna péče o nezletilého M. i po dosažení jeho čtyř let věku, konkrétně od 15. 4. 1999 do 27. 8. 2001, považoval soud pro své rozhodnutí za zásadní tyto skutečnosti vyplývající ze správního spisu – dávkového spisu žalované:

Dne 7. 3. 2012 požádala žalobkyně o invalidní důchod, přičemž odkazovala na svou předcházející žádost ze dne 4. 10. 2011, která byla zamítnuta rozhodnutím ČSSZ ze dne 31. 1. 2012 potvrzeným rozhodnutím vydaným žalovanou v námitkovém řízení dne 13. 3. 2012. V rámci řízení o předchozí žádosti se žalobkyně mimo jiné domáhala zohlednění doby péče o nezletilého syna M. až do 27. 8. 2001 s odůvodněním, že v červenci 1999 byla zaregistrována zpětně na mateřskou dovolenou k datu 23. 12. 1998, k témuž datu byly doplacený platby VZP, tedy je jasné, že nezletilý M. byl velmi závislý na její péči, neboť v opačném případě by ke zpětné registraci na mateřskou dovolenou nedošlo. Na podporu svého tvrzení žalobkyně předložila výpis informací o pojištění VZP ze dne 22. 7. 2011 a profesní dotazník ze dne 17. 10. 2011.

Rozhodnutím ze dne 21. 8. 2012 ČSSZ přiznala žalobkyni invalidní důchod pro invaliditu I. stupně ve výši 3.040 Kč měsíčně. Ohledně dob pojištění ČSSZ v odůvodnění uvedla pouze celkovou dobu pojištění získanou v českém (3216 dní) a slovenském (7725 dní) důchodovém pojištění a odkázala na osobní list důchodového pojištění jako nedílnou součást rozhodnutí, která je připojena. Žádný osobní list však k rozhodnutí připojen nebyl, proto nelze přezkoumat, jaké doby pojištění ČSSZ zohlednila.

Žalobkyně podala proti rozhodnutí včasné námitky, v nichž mimo jiné namítla chybějící osobní list důchodového pojištění, nicméně současně uvedla, že má k dispozici osobní list ze dne 31. 1. 2012, v němž není doba péče o nezletilého M. do 27. 8. 2001 zohledněna jako doba pojištění, proti čemuž se ohrazuje a trvá na tom, aby jí byla jako doba pojištění zohledněna doba péče od 23. 12. 1998 do 31. 5. 2000 a od 13. 6. 2000 do 27. 8. 2001. Žalobkyně připojila:

- výpis VZP z evidence pojištěnce, v němž jsou výše uvedené doby označeny jako „mateřská dovolená a rodičovský příspěvek“,
- rozhodnutí Městského úřadu v Lanškrouně ze dne 18. 5. 2000 o snížení opakovaného peněžitého příspěvku při péči o blízkou osobu na částku 1.095 Kč měsíčně, v jehož odůvodnění je uvedeno, že příspěvek je poskytován z důvodu péče žalobkyně o syna M., který je dlouhodobě těžce zdravotně postiženým dítětem vyžadujícím mimořádnou péči dle § 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb.,
- záznam o jednání před Okresním úřadem v Ústí nad Orlicí ze dne 7. 10. 1999, ze kterého vyplývá, že Městský úřad v Lanškrouně požádal o vypracování posudku pro přiznání příspěvku na péči o osobu blízkou, M.S., nar. „X“.

Rozhodnutím ze dne 18. 12. 2012 žalovaná změnila rozhodnutí ze dne 21. 8. 2012 ve výši důchodu, neboť zohlednila jako dobu pojištění dobu péče o nezletilého syna M. do dosažení čtyř let věku, tj. do 14. 4. 1999. Ohledně další doby péče žalovaná odkázala na § 5 odst. 1 písm. r) zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.

s tím, že dobu péče přesahující čtyři roky věku dítěte lze hodnotit jako dobu pojištění pouze tehdy, je-li prokázáno, že se jednalo o dítě ve věku do 18 let dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, což lze prokázat pouze rozhodnutím OSSZ o době a rozsahu péče. Takové rozhodnutí žalobkyně nepředložila a podle sdělení OSSZ v Ústí nad Orlicí nebylo vydáno. Rozhodnutí žalované je zpracováno podrobně, srozumitelně, žalovaná v něm reaguje na všechny námitky žalobkyně a podrobně vysvětluje, jakým způsobem byl vypočítán důchod ve výši 3.123 Kč měsíčně. Rovněž její rozhodnutí odkazuje na osobní list důchodového pojištění coby přílohu rozhodnutí. Ani v tomto případě není osobní list pevně s rozhodnutím spojen, vzhledem k jeho konkretizaci, kdy je uvedeno, že se jedná o list ze dne 9. 11. 2012, však není pochyb o tom, jaký osobní list měla žalovaná na mysli, tento lze bez problémů ve správním spise ztotožnit a tedy je zcela zřejmé, jaké doby pojištění žalovaná zohledňovala. Žalovaná tak napravila výrazné nedostatky prvoinstančního rozhodnutí ze dne 21. 8. 2012, které samo o sobě je jednoznačně rozhodnutím nepřezkoumatelným, když z něj nelze vůbec zjistit, z jakých dob pojištění bylo při rozhodování vycházeno, jakým způsobem bylo naloženo s argumentací žalobkyně ohledně doby péče o nezletilého M.. Rozhodnutí žalované naopak přezkoumatelné je a soud se tedy mohl soustředit na meritum věci – posouzení žalobní námitky, třebaže určité výhrady vůči postupu žalované rovněž má (viz níže).

Podle § 5 odst. 1 písm. r) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném v době rozhodné (15. 4. 1999 až 27. 8. 2001): „Pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny osoby pečující o dítě ve věku do čtyř let nebo o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči.“

Mezi žalobkyní a žalovanou bylo sporné, jak lze dobu péče o dítě do 18 let, které je dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, prokázat.

Řízení ve věcech důchodů je primárně upraveno zákonem č. 582/1991 Sb., v otázkách tímto zákonem neupravených se pak podpůrně použije zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). V projednávané věci je třeba vycházet ze znění účinného v době podání žádosti žalobkyně o invalidní důchod, tedy k datu 7. 3. 2012.

Podle § 85 odst. 2 vět první a druhé zákona č. 582/1991 Sb.: „Doby péče uvedené v § 6 odst. 4 písm. a) bodech 11 a 12 se prokazují rozhodnutím okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu této péče. Návrh na zahájení řízení podle předchozí věty se podává na předepsaném tiskopisu; tento návrh lze podat nejdříve po skončení uvedené péče nebo v době jejího trvání v souvislosti s podáním žádosti o přiznání důchodu, nejpozději však do dvou let od skončení péče uvedené v § 6 odst. 4 písm. a) bodech 11 a 12.“

Podle § 6 odst. 4 písm. a) bodu 11 téhož zákona okresní správa sociálního zabezpečení rozhodují „o době a rozsahu péče muže o dítě ve věku do 4 let, jde-li o dobu péče o toto dítě po 31. prosinci 1995 do 30. června 2007, a o době a rozsahu péče o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, a péče osoby pečující osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo částečně bezmocnou osobu starší 80 let, jde-li o doby péče o tyto děti a bezmocné osoby po 31. prosinci 1995 do 31. prosince 2006“.

Podle § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb.: „K prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně 2 svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.“

Podle § 50 odst. 1 správního řádu: „Podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé.“

Podle § 51 odst. 1 správního řádu: „K provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.“

Podle § 52 věty druhé správního řádu: „Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.“

Žalobkyně se v řízení před žalovanou domáhala zohlednění doby péče o nezletilého M. i po dosažení jeho čtyř let věku s odůvodněním, že se jednalo o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě do 18 let věku vyžadující mimořádnou péči. K prokázání poskytované péče předložila tři listiny. Žalovaná se těmito listinami nezabývala a s poukazem na ustanovení § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. uzavřela, že dobu péče po čtvrtém roce věku dítěte lze prokázat toliko rozhodnutím okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu této péče, které žalobkyně nepředložila a o jehož vydání nikdy nepožádala. Takovýto postup žalované se jeví na první pohled jako zcela v souladu se zákonnou úpravou a jediný možný, nicméně pouze na první pohled. Soud ho hodnotí jako nesprávný, založený toliko na jazykovém výkladu zákona a odporující smyslu a účelu řízení před správními orgány a právní úpravy důchodového zabezpečení.

Jak již bylo řečeno výše, řízení ve věcech důchodového zabezpečení je upraveno jednak obecným právním předpisem, jímž je správní řád z roku 2004, a dále pak předpisem zvláštním, konkrétně zákonem č. 582/1991 Sb. Žalovaná se při aplikaci zákonné úpravy řídila pravidlem přednosti zvláštního před obecným, jinak řečeno, pravidlem, že obecná právní úprava nastupuje až za situace, kdy zvláštní právní úprava danou otázku neřeší, vycházela pouze z ustanovení § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. a dospěla k závěru, že žalobkyně neprokázala dobu péče o nezletilého M. po dosažení jeho čtyř let věku, neboť nemá k dispozici rozhodnutí okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu péče, přičemž jen toto rozhodnutí může dobu péče prokázat, jiné listiny nikoliv, stejně jako další důkazní prostředky.

Podle soudu je takovýto postup třeba jako ryze formální odmítnout. Především je třeba vzít v úvahu, že zákon č. 582/1991 Sb. nemá ucelenou právní úpravu týkající se dokazování. Naopak, proces dokazování upravuje toliko okrajově a ve většině otázek se cele podřizuje správnímu řádu. Správní řád je přitom sice zákonem obecným, ovšem zároveň zákonem podstatně mladším a při jejich vzájemné kolizi se proto nelze striktně řídit pravidlem přednosti zvláštního před obecným, je nutné brát v úvahu i pravidlo přednosti novějšího před starším.

Správní řád umožňuje ve správním řízení použít jako podklad pro rozhodnutí prakticky cokoliv a jako důkazní prostředek vylučuje pouze ten, který je získán nebo proveden v rozporu s právními předpisy. Ustanovení § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. naopak taxativně určuje, jakým jediným důkazním prostředkem lze prokázat určité doby pojištění. Tento rozpor mezi obecnou a zvláštní právní úpravou nelze podle soudu vyřešit striktním uplatněním pravidla přednosti zvláštního zákona před zákonem obecným. Správní řád je podstatně novějším právním předpisem a úprava dokazování v něm mnohem více

koresponduje se smyslem a účelem správního řízení, jímž je zjistit co nejrychlejší a nejhospodárnější způsobem skutkový stav v rozsahu dostatečném pro vydání rozhodnutí. Smyslem důchodového pojištění pak je přiměřené hmotné zabezpečení občanů ve stáří, při nezpůsobilosti k práci a při ztrátě živitele, a to v závislosti zejména na jejich pracovní aktivitě v průběhu života. Nazíráno takto komplexně, měla být podle soudu aplikována i obecná právní úprava a mělo být připuštěno prokázání doby péče o nezletilého M. po čtvrtém roce věku i jinými důkazními prostředky, resp. žalovaná se měla vypořádat s listinami předloženými žalobkyní věcně, měla jimi provést důkaz a následně je vyhodnotit jednotlivě i v souvislostech a učinit z nich příslušné skutkové závěry. Správnost takového postupu ostatně potvrzuje i platná právní úprava obsažená v novelizovaném zákoně č. 582/1991 Sb. Žalovaná nesprávně vyšla ze znění účinného do 30. 6. 2007, ačkoliv ustanovení § 85 je úpravou procesní, zakotvující pravidla pro dokazování ve správním řízení, tedy mělo být aplikováno ve znění účinném k datu podání žádosti o invalidní důchod žalobkyní. K tomuto datu již obsahuje mimo jiné odstavec 5, podle něhož lze rozhodnutí okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu péče nahradit čestným prohlášením dvou svědků a žadatele o důchod. Tedy sám zákon č. 582/1991 Sb. umožňuje užití jiného důkazního prostředku a podle soudu neexistuje, s ohledem na obecnou úpravu ve správním řádu, jediný rozumný důvod pro odmítnutí i důkazních prostředků dalších. Pokud žalovaná vůbec nepřistoupila k věcnému hodnocení žalobkyní předložených listin a tyto formálně odmítla s poukazem na § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., postupovala nesprávně a její rozhodnutí je třeba zrušit pro vady řízení podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc žalované vrátit k dalšímu řízení a novému rozhodnutí.

V dalším řízení žalovaná zahrne mezi podklady svého rozhodnutí též listiny předložené žalobkyní, zaujme k nim stanovisko, a pokud tyto shledá nedostatečné pro prokázání doby péče přesahující čtyři roky věku dítěte, žalobkyni poučí v souladu se zásadami dobré správy o možnosti prokázat dobu péče čestným prohlášením ve smyslu § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb. Na základě nově učiněných skutkových zjištění pak žalovaná učiní závěry ohledně výše invalidního důchodu žalobkyně.

Závěrem pak soud žalované vytýká nedbalé vedení správního spisu, přičemž musí, bohužel, konstatovat, že tak činí již po několikáté, aniž by pozoroval nějaké zlepšení. Jako i v minulých letech, v jiných projednávaných případech (např. věci vedené u nadepsaného soudu pod sp. zn. 52 Cad 1/2007, 53 Ad 2/2013 a 53 Ad 6/2013) správní spis není vůbec chronologicky uspořádan, chybí v něm spisový přehled, jednotlivé listy nejsou číslovány, některé listiny jsou založeny opakovaně, aniž by k tomu byl důvod, a k jednotlivým rozhodnutím nejsou neoddělitelně připojeny osobní listy důchodového pojištění, na něž tato rozhodnutí odkazují, tedy vůbec nelze zaručit úplnost správního spisu, tento není nijak zabezpečen před případnou ztrátou či odcizením některých listin. Soud v této souvislosti žalovanou upozorňuje, že v krajním případě může neúplnost správního spisu vést ke zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost.

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., kdy úspěšná žalobkyně měla právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované, nicméně žádné náklady řízení neuplatnila, proto soud žalobkyni náhradu nákladů soudního řízení nepřiznal a ve vztahu k neúspěšné žalované vyslovil, že tato nemá na jejich náhradu právo.

Zástupkyně z řad advokátů byla žalobkyni ustanovena na náklady státu, proto soud v souladu s § 35 odst. 8 s. ř. s. přiznal ustanovené advokátce náhradu nákladů, které jí

v souvislosti se zastupováním žalobkyně vznikly, vůči státu. Konkrétně se jedná o odměnu za šest úkonů právní služby po 1.000 Kč za převzetí a přípravu zastoupení, podání žaloby, tři vyjádření na výzvu soudu a účast při jednání dne 3. 12. 2014 (§ 9 odst. 2, § 7 bod 3., § 11 odst. 1 písm. b), d) a g) vyhlášky číslo 177/1996 Sb.), šest paušálních částek za šest úkonů právní služby po 300,- Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), náhradu jízdních výdajů za cestu z Ústí nad Orlicí k jednání soudu a zpět osobním automobilem Škoda Octavia, celkem 122 km při sazbě 6,292 Kč/km, tedy celkem 767,62 Kč, náhradu za 6 půlhodin promeškaného času stráveného na cestě k jednání soudu a zpět po 100 Kč (§ 14 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), a DPH ve výši 21%, neboť ustanovená zástupkyně je plátkyní DPH, což doložila. Celkem náhrada nákladů řízení činí 11,092,82 Kč a bude vyplacena z prostředků Krajského soudu v Hradci Králové po nabytí právní moci tohoto rozsudku. Soud zcela vyhověl požadavku zástupkyně žalobkyně na úhradu právě takto strukturované odměny a hotových výdajů (podání ze dne 6. 12. 2014), jediná změna oproti vyúčtování zástupkyně spočívá ve výši odměny za jeden úkon právní služby, která ve věcech nároků fyzických osob v oblasti důchodového pojištění v souladu s § 9 odst. 2 a § 7 bodem 3. vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí 1.000 Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 3. prosince 2014

Mgr. Monika Chaloupková v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Vladimíra Píchová